

Nr 77

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193).

Genom en den 18 oktober 1963 dagtecknad proposition, nr 185, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag**om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193)**

Härigenom förordnas, att 19, 20 och 57 §§ utlänningslagen den 30 april 1954¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

19 §.

Utlänning, som ankommer till riket, må ock avvisas,

1) om han kan antagas komma att sakna erforderliga medel för sin vistelse här i riket eller, därest han ämnar besöka Danmark, Finland eller Norge, för sin vistelse därstädes ävensom för sin hemresa;

2) om han ämnar söka sitt uppehälle här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge och det skäligen kan antagas att han icke kommer att ärligen försörja sig;

3) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga lev-

(Föreslagen lydelse)

Utlänning må ock avvisas,

1) om han kan antagas komma att sakna erforderliga medel för sin vistelse här i riket eller, därest han ämnar besöka Danmark, Finland, *Island* eller Norge, för sin vistelse därstädes ävensom för sin hemresa;

2) om han ämnar söka sitt uppehälle här i riket eller i Danmark, Finland, *Island* eller Norge och det skäligen kan antagas att han icke kommer att ärligen försörja sig;

3) om han, enligt vad känt är, under de senast förflutna två åren yrkesmässigt bedrivit otukt, yrkesmässigt utnyttjat annans otuktiga lev-

¹ Senaste lydelse av 19 och 20 §§ se SFS 1957:697.

(Nuvarande lydelse)

nadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

4) om han tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge fortsätta brottslig verksamhet; eller

5) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland eller Norge bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Utlänning må jämväl, på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland eller Norge, avvisas i annat fall, om det kan antagas att han eljest begiver sig till det land, som framställt sådan begäran.

Vad i ————— eller bosättningstillstånd.

20 §.

Avvisning skall ske vid utlännings ankomst till riket eller omedelbart därefter; beslut om avvisning meddelas av polismyndighet.

Finner polismyndigheten — — — — — icke föreligger.

Vad i ————— bör avvisas.

57 §.

Beslut om avvisning, som meddelats av polismyndighet, skall gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

Dom eller ————— avgivit nöjdförklaring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964. Vad i 19 § sägs om Island skall dock träda i tillämpning först den dag Konungen förordnar. Lagen den 1 december 1961 (nr 674) om ändring i utlänningslagen upphäves såvitt avser nämnda paragraf.

(Föreslagen lydelse)

nadssätt eller yrkesmässigt bedrivit olovlig införsel eller utförsel;

4) om han tidigare inom eller utom riket blivit dömd till frihetsstraff och det skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland, *Island* eller Norge fortsätta brottslig verksamhet; eller

5) om det med hänsyn till hans föregående verksamhet eller eljest skäligen kan befaras att han kommer att här i riket eller i Danmark, Finland, *Island* eller Norge bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet.

Utlänning må jämväl, på begäran av den centrala utlänningsmyndigheten i Danmark, Finland, *Island* eller Norge, avvisas i annat fall, om det kan antagas att han eljest begiver sig till det land, som framställt sådan begäran.

Avvisning skall ske vid utlännings ankomst till riket eller omedelbart därefter; *avvisning med stöd av 19 § må dock ske intill tre månader efter ankomsten.* Beslut om avvisning meddelas av polismyndighet.

Beslut om avvisning, som meddelats av polismyndighet *vid utlännings ankomst till riket eller omedelbart därefter*, skall gå i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att avvisning enligt 19 § utlänningslagen skall kunna ske ej endast såsom för närvarande vid utlännings ankomst till riket eller omedelbart därefter utan jämväl intill tre månader efter ankomsten.

Av propositionens innehåll redovisas här endast vad föredragande departementschefen anfört. Beträffande övriga delar av propositionen hänvisas till denna.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Kling, har anfört:

»De nuvarande bestämmelserna om avlägsnande av utlänningar från vårt land fick sin principiella utformning genom 1954 års utlänningslagstiftning. Utlänning kan genom avvisning vid ankomsten till riket eller omedelbart därefter förhindras att vistas i landet. Har utläningen kommit in i landet, kan han avlägsnas genom förpassning, förvisning eller utvisning. Skillnaden mellan avvisning och andra former för avlägsnande av utläningar går tillbaka till vår tidigaste lagstiftning i ämnet. Under arbetet med den nya utlänningslagen väcktes frågan om icke avvisning borde kunna ske även inom viss tid efter utlännings ankomst till riket. Dåvarande chefen för justitiedepartementet fann emellertid icke tillräckliga skäl att ge avvisning en vidsträcktare tillämpning än som dittills gällt.

När utlänningslagen genomfördes uttalades, att förutsättningar icke funnes för en på fritt folkutbyte grundad utlänningspolitik men att vårt land borde fullfölja en så fri utlänningspolitik som vid varje tidpunkt visade sig möjlig. Under årens lopp har samfärdseln inom Norden efter hand underlättats genom en liberalisering av gränsformaliteterna. Det har manifesterats i 1957 års överenskommelse mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna. Ytterligare lättnader har genomförts från den 1 juni i år, sedan de nordiska länderna den 20 maj 1963 undertecknat tilläggsprotokoll till 1957 års överenskommelse. Strävandena att underlätta samfärdseln är icke begränsad till de nordiska länderna. Den i år genomförda ordningen, varigenom identitetskort godtages som pass för medborgare i vissa utomnordiska länder vid inresa i riket, står i överensstämmelse med stadgande i Europarådets konvention 1957 om persontrafik m. m.

De lättnader som sålunda genomförts har i viss utsträckning försvagat utlänningskontrollen. Detta är en följd av själva målsättningen för det nor-

diska samarbetet, som innebär att resandetrafi ken skall underlättas för utlänningar. Vissa olägenheter för det svenska samhället genom den försvagade utlänningskontrollen har emellertid som expertgruppen påvisat kommit att accentueras genom att möjligheterna att avlägsna icke önskvärda utlänningar är olika i de skilda nordiska länderna. Bestämmelserna härom är snävare i Sverige än i de andra nordiska länderna. Expertgruppen har även utvecklat hur olägenheterna kan komma att öka efter de senast genomförda lättnaderna för resandetrafi ken. Uttalanden av remissmyndigheterna be styrker detta.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit synes det vara befogat att överväga en vidgning av möjligheterna att avlägsna utlänning från riket. De vidgade möjligheterna bör icke vinnas genom en ändring av den generella utlänningspolitiken, som skulle innebära att kravet på uppehållstillstånd skärpes. En sådan åtgärd skulle stå i direkt strid med strävandena att underlätta den internationella samfärdseln. I stället torde man få inrikta sig på att ändra de bestämmelser som avser att inskränka utlännings vistelse här i landet med hänsyn till hans individuella förhållanden.

Expertgruppen har föreslagit, att utlänningslagens regler om avvisning ändras så, att avvisning skall kunna ske icke endast vid ankomsten till riket eller omedelbart därefter utan även inom tre månader från inresan. Tremånaderstiden har valts för att täcka den period under vilken utlänning får vistas i riket utan uppehållstillstånd. Genom ändringen skulle de svenska reglerna närmare anpassas till motsvarande danska, finska och norska bestämmelser. Förslaget står i överensstämmelse med art. 2 i nyssnämnda tilläggsprotokoll, enligt vilken de riktlinjer som 1957 års överenskommelse uppställer för avvisning vid nordisk yttergräns skall äga tillämpning också när det är fråga om att avlägsna en utlänning från nordiskt land inom den tidsperiod under vilken uppehållstillstånd icke kräves.

En ändring av avvisningsreglerna på sätt expertgruppen föreslagit medför att avvisning får en annan innebörd än hittills. Det kunde därför ifrågasättas att i stället överväga en ändring av utvisningsreglerna, vilka nu avser utlänningar som befinner sig i riket. En sådan ändring möter emellertid betänkligheter från andra synpunkter. Utvisningsreglerna tar sikte på utlänningar som på grund av asocialitet eller kriminalitet icke är önskvärda här, och beslut om utvisning är alltid förenat med förbud för utlänningen att återvända hit. Trots vissa principiella betänkligheter är jag därför beredd att förorda expertgruppens förslag, vilket också accepterats av samtliga remissmyndigheter.

Förslaget innebär ändring i 19 och 20 §§ utlänningslagen. I enlighet med detta torde 19 § få ändras så, att den icke endast har avseende på den som ankommer till riket. Det blir härmed tydligt, att frågan om avvisning skall avgöras med hänsyn till förhållandena vid tidpunkten för prövningen. Den

som vid inresan saknat medel för sin vistelse här men sedermera — genom arbete eller eljest — erhållit medel skall sålunda icke kunna avvisas med stöd av 19 § 1). Den tid, inom vilken avvisning jämlikt 19 § skall kunna ske, torde böra täcka den period under vilken utlänning får vistas i riket utan uppehållstillstånd. Eftersom avvisningsreglernas innehåll icke lämpligen bör göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning av i vilken omfattning utlänning skall vara skyldig att inneha uppehållstillstånd, torde emellertid den tid, inom vilken avvisning skall kunna ske, icke böra anknytas till den uppehållstillståndsfria tiden utan uttryckligen anges utgöra tre månader efter inresan i riket. Bestämmelse härom föreslås intagen i 20 §. Sålunda bestämd kan den tidrymd inom vilken avvisning må ske i vissa fall bli längre än den uppehållstillståndsfria tiden eftersom, såvitt gäller skyldighet att söka uppehållstillstånd, dag för inresa i det övriga nordiska passkontrollområdet jämföras med dag för inresa i vårt land. Några olägenheter torde dock icke vara att befara av att möjligheter till avvisning föreligger även efter det att skyldighet att ha uppehållstillstånd inträtt.

I de fall då utlännings reselegitimation icke förses med anteckning om dagen för utlännings ankomst till riket eller till nordisk yttergräns, får myndigheterna när åtgärd överväges mot utlännings väsentligen lita till utlännings egna uppgifter om dagen för inresan. Den nu förordade ändringen av avvisningsbestämmelserna torde emellertid medföra, att utlänning som saknar uppehållstillstånd knappast har anledning att lämna oriktig uppgift om inresedagen. Om han uppger att inresan ägt rum under de senaste tre månaderna, blir avvisningsreglerna tillämpliga, och om han uppger att inresan skett tidigare än tre månader tillbaka, kan förpassning äga rum.

Prövningen av ärende rörande avvisning torde få ankomma på polismyndighet även i de fall då utlännings vistelse i riket. I fråga om verkställighet av polismyndighets avvisningsbeslut synes dock nu gällande regler i 57 § om omedelbar verkställighet böra begränsas till att avse endast de beslut som för närvarande går i omedelbar verkställighet, nämligen beslut om avvisning vid utlännings ankomst till riket eller omedelbart därefter.

De förordade ändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1964.

Genom lag den 1 december 1961 (nr 674) har 19 § ändrats. Denna ändring, som avsåg att infoga Island i kretsen av övriga nordiska länder, träder i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnar. Sådant förordnande har hittills icke meddelats och torde icke komma att meddelas före den 1 januari 1964. Övergångsbestämmelserna till de nu föreslagna ändringarna bör därför avfattas så att, såvitt gäller tillämpningen i förhållande till Island, ikraftträdandet alljämt blir beroende på Kungl. Maj:ts förordnande.»

Lagrådet

Lagrådet lämnade — under erinran att, då i 20 § anges inom vilken tid avvisning skall ske, därmed avses beslutet om avvisning — förslaget utan anmärkning.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 185.

Stockholm den 26 november 1963

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand*, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Gärda Svenson, herrar Nyman, Hübinette och Erik Filip Petersson;

från a n d r a kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Nilsson i Göteborg*, Rimmerfors, Odhe*, fru Gunne, herrar Johansson i Södertälje, Fredriksson och Gomér*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.